

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 285 คน แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหาร แบ่งตามบทบาทหน้าที่เป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ระดับจังหวัด ประกอบด้วย

- รองนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ท่าน
- หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน
- หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลนครพิงค์ จำนวน 1 ท่าน
- ประธานชมรมสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 ท่าน

1.2 ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล จำนวน 24 ท่าน
- สาธารณสุขอำเภอ จำนวน 24 ท่าน

2. กลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย

- ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จำนวน 87 คน

- ทันตภิบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาล และหน่วยบริการปฐมภูมิ

จำนวน 96 คน

- หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 25 คน
- เจ้าหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ยกระดับเป็นโรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 25 คน

3. กลุ่มประชาชนผู้รับบริการในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเชียงใหม่ 25 แห่ง ในเดือนมิถุนายน 2553

การกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 448 คน แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 233 ราย ซึ่งประกอบด้วย ทันตแพทย์ 87 ราย ทันตภิบาล 96 ราย ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 25 ราย เจ้าหน้าที่ องค์กรบริหารส่วนตำบล 25 ราย ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มประชาชนผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 200 ราย ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อ่านออกเขียนได้ มีอายุ 20 - 60 ปี เข้ารับบริการทางทันตกรรมในช่วงเดือนมิถุนายน 2553

กลุ่มที่ 3 คือ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มผู้บริหารระดับจังหวัด จำนวน 5 ราย ซึ่งประกอบด้วย รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ 2 ท่าน หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข 1 ท่าน หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคม 1 ท่าน และประธานชมรมสาธารณสุขอำเภอ 1 ท่าน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ส่วนในกลุ่มผู้บริหารระดับอำเภอ ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล และสาธารณสุขอำเภอ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือจำนวน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์

ใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยประเด็นในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

- 1.1 ลักษณะงานของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- 1.2 ความเหมาะสมของบทบาทหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของทันตภิบาลที่

ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.3 สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของทันตภิบาลซึ่งปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.4 แนวทาง ในการ สนับสนุน งานของทันตภิบาลซึ่งปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2. แบบสอบถาม

ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสร้างจากข้อมูลทฤษฎี โดยใช้กรอบแนวคิดตามความสามารถที่พึงประสงค์ของทันตภิบาลหลักสูตร 4 ปี ซึ่งรับรองโดยทันตแพทยสภา โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 2 ชุดสำหรับกลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกลุ่มประชาชนผู้รับบริการ โดยมีเนื้อหาและลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 เนื้อหาของแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการทำงาน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ด้าน แต่ละด้านแบ่งเป็นประเด็นย่อย รวม 17 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย
2. สมรรถนะด้านการป้องกันโรคในช่องปาก ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย
3. สมรรถนะด้านการรักษาโรคในช่องปาก ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย
4. สมรรถนะด้านอื่นๆ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับประชาชนผู้รับบริการประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสิทธิการรักษา

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วยประเด็นย่อย 7 ประเด็น ซึ่งได้มีการปรับภาษาและจำนวนข้อเพื่อให้เหมาะกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น โดยแบ่งคำตอบแบ่งเป็น 5 ระดับตามมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังมีความหมายของคำตอบ แต่ละประเด็นตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความหมายของคำตอบ เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

คำตอบ	ความหมาย: สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ไม่เห็นด้วยทุกประการที่ทันตภิบาลจะมีสมรรถนะหลักข้อนี้
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ไม่เห็นด้วยบางประการที่ทันตภิบาลจะมีสมรรถนะหลักข้อนี้
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ไม่แน่ใจที่ทันตภิบาลจะมีสมรรถนะหลักข้อนี้
เห็นด้วย	หมายถึง เห็นด้วยบางประการที่ทันตภิบาลจะมีสมรรถนะหลักข้อนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง เห็นด้วยทุกประการที่ทันตภิบาลจะมีสมรรถนะหลักข้อนี้

การหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพทั้งในด้านความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลโดยใช้ข้อมูลที่ได้ศึกษามาเป็นกรอบแนวคิด เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
- การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบ สัมภาษณ์และแบบ สอบถามส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วย ทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัด เชียงใหม่จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพยาบาลชุมชน จากกลุ่มงาน สุขภิบาลและป้องกันโรค โรงพยาบาลแม่ข่าย จำนวน 1 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาปรับเนื้อหาและภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกินกว่าจะคำนวณค่า CVI ได้มากกว่า 0.8 จึงยอมรับได้ (David, 1992)

3. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 ราย และประชาชนผู้รับบริการ จำนวน 30 ราย ในจังหวัดลำพูนซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficiency) จนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 (Polit & Hungler, 1999) จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บข้อมูลในกลุ่มประชากร

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกระบวนการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยการขอ อนุมัติคณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และขออนุญาตสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ก่อนทำการวิจัย โดยก่อนทำการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ ของการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบทุกประเด็นเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยความสมัครใจอย่างไม่มี การบังคับด้วยวิธีใดๆ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยมีการใช้รหัสแทนชื่อจริง ข้อมูลที่ได้มาจะนำมาใช้เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น และผลของ การศึกษาจะนำเสนอข้อมูลที่เป็นภาพรวม ขั้นตอน และวิธีการศึกษาจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อกลุ่ม ตัวอย่าง

การรวบรวมข้อมูล

- ทดสอบและทดลองใช้เครื่องมือ ปรับมาตรฐานผู้ศึกษา
- ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
- ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล
- การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
- นำแบบสัมภาษณ์และแบบ สอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้วดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยผู้วิจัย
- ตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูล
- ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยวิธีการทางสถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายลักษณะ กลุ่มตัวอย่างและอธิบายข้อมูลในแต่ละข้อย่อยของสมรรถนะ โดยการใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant facing left, with a decorative tusk. Above the elephant is a traditional Thai umbrella (parasol) with multiple tiers. The entire emblem is surrounded by a circular border containing the text 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' in English and Thai script. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved